

PAULINA ZGODBA

Paula sliši glasove že skoraj eno leto. Pravkar je dopolnila deset let. Začelo se je z dvema glasovoma, ki sta govorila istočasno. Glasova sta se pojavila nekaj dni za tem, ko je prijatelj njenega brata, Steve (star 15 let), nenadno umrl. Steve je pri Paulinih preživel veliko časa. Tam je bil večer pred svojo smrtjo. Organiziral je poslovilno zabavo, saj naj bi se selil, in naj bi se vrnil naslednji dan, da bi pomagal pospraviti. Okoli enajstih so jih poklicali in jim povedali, da ne bo prišel, saj so ga našli mrtvega v njegovi postelji. Vzrok smrti ni bil znan. Ko vzrok smrti ni znan, je treba opraviti obdukcijo. To je trajalo nekaj dni in zato so Steva lahko pokopali šele čez dva tedna. Tudi takrat vzrok njegove smrti še ni bil znan.

Paula se je že soočila z nenadno smrtjo. Pri dveh letih ji je popolnoma nepričakovano umrla babica, ne da bi bila prej bolna. Babica je živela nasproti Paule in jo je stalno videvala. Babičina smrt je bila za Paulo nedoumljiv dogodek in nenadna Stevova smrt se je zdela kot ponovitev vsega tega. V tednu Stevove smrti je Paula dobila visoko vročino. Ponoči je šla na stranišče, kjer je za vrati videla moškega. Za tem sta se pojavila dva glasova, čeprav je eden izgubil naslednji dan.

Med najinim prvim intervjujem mi je Paula povedala, da je slišala zloben, jezen glas, »nečloveško bitje«. Njegov ton je bil mešan, čeprav po navadi jezen. Glas je bil v njeni glavi. Slišala ga je skoraj cel dan. Ni ga prepoznala. Rekla mi je: »Definitivno je bil glas od nekoga drugega, drugače bi ga prepoznala kot svojega.«

Slišala je tudi škripanje, tolčenje in cviljenje. Videla je strašljive obraze, okostnjake s svojimi glavami pod rokami in mrtva, brezglava telesa. Če se je zaradi zvoka zbudila, je videla obraze teh teles na steni ali na stropu. Hkrati je slišala tudi glas. Glas se je pojavljal ponoči in tudi podnevi.

Paulo je bilo glasu zelo strah, varno se je počutila samo doma, v dnevni sobi. Glas je zlasti okrepil njene negativne občutke in jo naredil bolj jezno, prestrašeno in ljubosumno. Pojavil se je, ko ji je bilo dolgčas. Dražil jo je in strašil z govorjenjem o okostnjakih.

Glas se je pojavil tudi, ko je delala prijetne stvari. Rekel je: »Ali ne moreš delati kaj drugega?« Prepovedal ji je tudi, da igra šah s svojim očetom; to je bilo nekaj, kar je res rada počela. Ko je gledala kviz na televiziji, je rekel: »Če na deset vprašanj ne odgovoriš pravilno, te bom prestrašil«, in je to tudi naredil, ko ji je ponoči kazal strašljive okostnjake. Prisilil jo je v prepiranje s svojim bratom. Zaradi glasu se je počutila zelo negotovo, saj ji je govoril, da stvari dela narobe. Dajal ji je čudne občutke. Glas je komentiral, da so tablete, ki jih je Paula jemala, »nepotrebne«, komentiral pa je tudi stvari, ki so jih počeli njen oče, mama in brat.

Paulo je bilo strah iti spat, saj se je bala, da bo srečala okostnjake. Vsako noč, preden je šla v posteljo, je moral njen oče pregledati, ali morda niso v njeni sobi okostnjaki, in ko ji je zagotovil, da jih ni, je lahko zaspala.

Zaradi glasu je Paula počela stvari, zaradi katerih je bila nato kaznovana, kot na primer to, da se je glasno pogovarjala z glasom med poukom. Včasih je koga prizadela, ker ji je tako narekoval glas. Ko je razmišljala, je o isti stvari razmišljal tudi glas, in to jo je zmedlo. V šoli je lahko nastala velika težava, če je glas med sabo zmešal vse številke pri matematiki. Ko jo je zmedel, je učitelj mislil,

da ne sledi snovi. V določenem trenutku jo je učitelj kaznoval tako, da je morala sedeti čisto zadaj v razredu. Paula je bila malo naglušna in zato ni mogla več slediti uri. Posledično ji je ostalo veliko časa za poslušanje glasu, in to je bil seveda velik problem.

Glas je najraje vse preobrnil v strašno. Zlorabil je vlom, ki se je zgodil pri njenem dedku, ki je živel na drugi strani ulice. Paulo je strašil z natančno razlago, kako so vlomilci prišli v prostor. Zaradi tega je Paula postala zelo previdna in je vsakega neznanca, ki ga je videla na svoji ulici, obravnavala kot potencialnega vlomilca.

Zaradi glasu in videnj si Paula ni več upala v svojo lastno sobo. Nekdo je zmeraj moral z njo, da bi pregledal, ali so v njej kake strašljive stvari. Doma je prejemale veliko podpore. Po nasvetu svojega zdravnika je Paulo zdravil otroški psihiater. Ta ji je predpisal zdravljenje za njen strah in je razložil, da so glasovi mogoče posledica Stevove smrti. Paula ni imela nobenega prijatelja svoje starosti. V šoli je bila velikokrat žrtev nasilja.

Do najinega naslednjega srečanja se je zgodilo veliko stvari in pojavila se je še ena zgodba, v kateri je imela vlogo smrt. Izkazalo se je, da je Paulin oče ne dolgo po Stevovi smrti izgubil službo. Njeni mami se je zdela njegova odpustitev nepoštena in se je zaradi nje tako razburila, da so se pojavili hudi problemi s srcem, v nevarnosti pa je bilo tudi njeno življenje. Paula se z vsem tem ni mogla dobro spoprijemati. Njena mama je kasneje to opisala tako: »Jaz se nisem mogla spoprijeti z njenimi glasovi, ona pa ne z mojimi težavami s srcem.«

Med preteklim letom je nenadno umrl njen dedek. Živel je nasproti nje in z njim je bila zelo tesno povezana. Videvala ga je skoraj vsak dan. Paulina mama mi je povedala, da je Paula dobro sprejela njegovo smrt. Ob tistem času so ji posvečali več pozornosti. Čeprav so glasovi komentirali stvari, niso bili preveč aktivni. Bilo je nenavadno, da Paula od dedkove smrti skorajda ni govorila o njem. Rekla je: »Nikoli ne bom pozabila spomina na smrt, druge stvari pa bom pozabila. Glasovi mi pomagajo, da se spomnim smrti.«

V šoli se je vrstniško ustrahovanje Paule še povečalo. Njena mama se je večkrat pritožila ravnatelju, in ko to ni zadostovalo, je vložila pritožbo šolskim inšpektorjem.

Takrat je Paula začela slišati še en glas več kot prejšnje leto. Slišala je dva moška glasova duhov, ki jima ni mogla določiti starosti. Nista jo spominjala na nikogar, ampak zdelo se ji je, da je morda en glas od nekoga, ki je umrl v njenem domu. Glasova sta govorila o Pauli in drugih duhovih.

Med prejšnjim letom se je zgodilo veliko, a težava z glasovoma se ni izboljšala. Pojavljala sta se bolj in bolj pogosto ter z več občutki, kot so bili na primer jeza in strah pa tudi žalost in ljubosumje. Paulo je bilo glasov še vedno zelo strah, in ta strah se je samo še povečal zaradi njenih groženj. Ko se je glede nečesa počutila negotovo, sta ji glasova govorila: »Tega preprosto ne moreš narediti.« Ko je bila zaljubljena: »Ne smeš ga izbrati.« Glasova sta jo silila v izbiranje. Če je v kopalnici imela izbiro med rožnatim in modrim šamponom, sta ji glasova govorila, da mora izbrati modrega, čeprav je imela rožnatega raje. Paula je na glasova reagirala zelo pasivno. V glavnem je dovolila, da jo strah obvladuje, in ni naredila nič, da bi mu postavila kakšne meje.

Glasova sta postala močnejša in onemogočila Pauli, da bi končala svoje stavke, kar jo je zelo medlo. Ko sta glasova Paulo vznemirila, se je začela prepirati, tako doma kot v šoli. Ker je v šoli glasovoma na glas odgovarjala, so vsi v njenem razredu za glasove vedeli in so jo začeli še bolj zbadati. A takrat je Paula dobila prijateljico, dekle iz Indije, ki je bila tri leta mlajša in ki je živila na isti ulici kot ona. To dekle je bilo zelo modro. Naučila je Paulo, naj se na glasove ne odziva. Svojo idejo ji je razložila tako, da jo je spomnila, kako se tudi ona sama ni odzvala, ko je Paula hotela sprožiti prepir. Paula je dani nasvet upoštevala. Delovalo je.

Prihodnje leto se je stiska, povezana z očetovo brezposelnostjo, zmanjšala, saj je dobil službo. Simptomi njene matere so se izboljšali. Težave v šoli so se rešile, ker so tri punce, ki so Paulo trpinčile, v začetku novega šolskega leta izključili iz šole.

Paula je še naprej slišala en glas: moški glas neznan starosti, ki ji je govoril grde stvari v globokem tonu. Za Paulo to več ni bil duh kakor prejšnje leto. Glas ni bil podoben nikomur. Pojavljal se je manj pogosto in z manj čustvi, ampak še vedno s strahom, dvomom in jezo, ko se je počutila slabo in ko je bila zaljubljena. Ni se več pojavljal skupaj z občutkom ljubosumja. Občasno ji je dajal naloge. Paula je bila zdaj edina stvar, o kateri je glas govoril.

Pa vendar se je odnos z glasom spremenil. Paula je občutila več nadzora. Glas je bil postal manj negativen. Včasih jo je celo poslušal, zmanjševal njen strah in ji dajal nasvete. Ko ni izpolnila nalog, ki jih ji je glas določil, se ni odzivala. Enkrat je glas celo ogovorila, kar je bilo zabavno, a istočasno dovolj grozno, da se je odločila, da tega nikoli več ne bo ponovila.

Paula je postala proaktivna. Ko je slišala glas, je začela iskati nekaj, s čimer bi se lahko zamotila, na primer kolesarjenje, go-kart ali obiskovanje prijateljev. To je lahko naredila zato, ker se je zunaj, na ulici, počutila varneje.

Ob najinem zadnjem srečanju mi je Paula povedala, da glasov več ne sliši. V šoli ji je šlo zelo dobro. Zdaj je imela nekaj prijateljev in bila je zaljubljena.

(Prevod poglavja »Paula's story« iz knjige: Escher, S., in Romme, M. (2010). *Young people hearing voices. What you need to know and what can you do.* Monmouth: PCCS, s. 113–116.)

Prevedla Urša Nahtigal in Aljaž Nahtigal

Zgodovinska rubrika:

IZSEK ČASA

Zgodovina pravijo, nas bi morala kaj naučiti. Drugi razmišljajo, da je čas ciklični in se stvari tako ali tako ponavljajo. Pri odnosu do revščine, brezdomstva bi lahko trdili, da se res. Pojavljajo se podobne dileme kot so se pojavljale pred »100 leti«. V novostari rubriki bomo objavljali časopisne »pričevalce« tega kakšen je bil nekdanji odnos do najbolj družbeno odrinjenih ljudi, ki nam jih je iz svojega nabora predala Nena Židov.

To pot je izsek iz Slovenskega gospodarja 1885, l. 19, št. 3. Tudi takrat jih je pestila vroča tema omejevanja porok in sicer revnim »pridaničem«, ki niso sposobni skrbeti ne zase, kaj šele za družino in naj bi tako le bremenili družbo.

Nekaj o svobodnih ženitvah.

(Glas kmetijskega človeka.)

Znano je, da so liberalni poslanci sklenoli ogromno število takih postav, ki so na veliko škodo in nesrečo ne samo posameznim krajem, marveč celi državi. Ena izmed teh je gotovo svobodna ženitev.

Prvič je vzrok, da se ljudje presilno, preštevilno množijo, da so tako rekoč eden drugemu že na poti, eden drugemu vsak zaslužek kar iz ust iztrgajo; veliko jih more silno pomankanje trpeti ali pa se izseljevati. Skoro na vsakem griču in količkaj pristopnem mestu vže kakšna raztrgana kočja stoji, v kateri je večidel revščina doma, a dobrih, imovitih posestnikov je pa čedalje manj. Ker je uže preveč ljudstva, pa premalo kruha, so začeli najlepše gozde posekavati in kopati, da si novo zemljišča napravijo; a na to se pa ne misli, s čim bomo črez nekoliko desetletij kurili? Premoga ni. Kje se bo vzel les za druge potrebne stvari? Pa poglejmo še nekatere druge žalostne nasledke svobodnih ženitev.

Skoro vsak se hoče oženiti, če tudi nima drugega, kakor pipo v žepu ali pa — „čik“ v zobeh. Toda kaj se zgodi? Mož težko prisluzene denarje v krčmi pri kupici „šnopsa“ zapravlja; nesrečna žena doma v rebrasti koči od srda in žalosti britke solze pretaka ter kolne svojo nesrečno osodo, razcepami in gladni otroci pa vekajo in prosijo za kruh, a ker ga ni, se pa navadijo beračije pa še „uzmanja“ ter izrastejo brez npravne odgoje, kakor divjaki.

Zatoraj je pač srčno želeti, da bi se po postavnih poti zamogla svobodna ženitev zabraniti in sicer prvič vsem nemaničem, kateri itak komaj samo za sebe skrbijo, kako li potem še za ženo in polno kočjo otrok. Izvzeti bi naj bili, pridni, pošteni rokodelci. Potem onim, kateri nikakor niso sposobni za to. In slednjič istim, ki se pohujšljivo obnašajo, ki nikakor ne bojo pridni očetje ali matere.